

Biskop Atle Sommerfeldt:

«I LYSET FRA GUDS FREMTID»

Preken pilegrimsmesse

Hovlandfestivalen

Fredrikstad domkirke // 27.oktober 2018 // Bots- og bønnedag

Jes 43,1-3a // Hebr 11,13-16 // Joh 12,35-36

Det er ikke så mye vi vet om hvordan livet vil arte seg. Men to ting vet vi: Vi er født og vi skal dø. Mellom de to grensene utfolder livet seg. Det gamle slagordet «Tiden går, men Gjensidige består», gjelder ikke oss. Årene går og vi strever på ulikt vis for å gjøre livsvandringene så lang som mulig.

Vi vet jo at naturloven gjelder for oss. Vi kan ikke overvinne døden, derfor arbeider vi hardt og klokt for å utsette den. Og i vår del av verden har vi lykkes godt de siste hundre årene. Siden forrige århundreskiftet har levealderen i Norge økt med 30 år.

Mange filosofer, samfunnsplanleggere og terapeuter er igjen merket av troen på at biologiens utviklingslære også gjelder for personer og samfunn. Den sterkeste og best tilpassede vil føre slekten videre og bør derfor identifiseres og gis prioritet. Ved å fremme konkurranse og prestasjoner på flest mulig arenaer vil frukten være en utvikling som blir stadig bedre, og til slutt har vi arbeidet oss opp til himmelen slik de som bygde Babels tårn hadde som visjon.

Andre sivilisasjoner og religioner forankrer sin livstolking i en annen del av naturlovene. Naturens rytme skifter mellom dag og natt, lys og mørke i en gjentagende lovmessighet. Variasjonen er geografisk, men mønsteret er likt. Naturen er ikke i stadig utvikling, den gjentar den samme rytmen som mennesker i samme geografiske område kan gjenkjenne og gjenfinne gjennom generasjonene. Livsrytmen er den samme for alle og gjentar seg for alle, uavhengig av menneskets bidrag.

Livsvandringen går i sirkel der slutten er ganske så lik begynnelsen, uavhengig av hva vi har prestert og gjort. Rytmens grunnlag er uavhengig av mennesket. Døden er sluttpunktet da vi igjen blir til vann og jord.

Begge disse naturbestemte måtene å betrakte livsvandringen på, har sitt grunnlag i det menneskene ser og observerer.

Den kristne livsvandringen foregår også i naturen og har samme betingelse som alt liv. Vi ser det alle ser. Men vandringen har en dimensjon som sprenger naturens lover og det vi som mennesker kan observere og se. Som Hebreerbrevets forfatter uttrykker det i noen vers før det vi hørte lest: «I tro forstår vi at det vi ser, har sitt opphav i det usynlige....». Den kristnes livsvandring handler om en vandring som tar sitt utgangspunkt i Gud og menneskets søkingen etter mening og retning for det livet vi lever mellom de grensene som naturen setter. For å sitere språkfilosofen Wittgenstein:

«Å tro på Gud betyr å innse at naturens fakta ikke er det endelige sluttord. Å tro på Gud betyr å innse at livet har en mening».

Den kristnes livsvandringen er bestemt av det vi ikke kan se, men kan ane langt borte som et annerledes og bedre sted enn der vi er nå, et sted og en tidsalder vi kaller himmelen, Guds rike der Gud er alt i alle.

Guds rike er annerledes og har sin fullkommenhet i en annen dimensjon enn den vi kan observere. Jesus forkynner at Guds rike, denne annerledes virkeligheten, er nær.

Det betyr ikke at Guds rike er nær langs en tidsakse som vises på klokken våre. Himmelen og Guds rike er nær i betydningen «Gud er tilstede» hos oss - hos deg og meg. Gud er ikke uforanderlig og distansert, Gud er nær og er lidenskapelig engasjert i våre liv. Gud har formet oss og kalt oss ved navn, slik vi hørte fra Jesaja.

Lyset fra Guds fremtid kom til vår virkelighet, naturens virkelighet, i vårt habitat. Ingen har sett Gud, den usynlige, men Jesus har vist oss hvordan Gud er.

Jesus henviser oss ikke til skrift på himmelen og ekstraordinære lysglimt når han skal beskrive Gudsrikets nærhet, men til tegnene som finnes rett foran nesen vår: Se på liljene på marken og fuglene under himmelen, brødet som hever seg og saltet i maten. I øynene til de fremmede, undertrykte og fengslede, de syke og sultne, og tårene til de sørgende og fortvilede og fryktsomme - der ser du Guds tilstedeværelse og ledsagelse. Gud går her på jorden.

Det finnes ikke et sted, et samfunn eller et menneske der lyset fra Guds fremtid ikke er tilstede. Men det finnes heller ikke et sted, samfunn eller menneske der dødens mørke ikke er tilstede. Et menneskeliv og et kristenliv er å leve i denne samtidigheten.

Den kristnes pilegrimsvandring er en vandring der vi øver oss i å gjenkjenne lyset og mørket i oss og rundt oss. Det er ikke en vandring oppover en stige, snarere en vandring til forskjellige rom som vi stadig kommer tilbake til. Vandringen har naturens kontinuerlige rytme fordi vi i denne virkeligheten hele tiden lever både i mørke og lyset.

Enhver bevegelse som forsøker å innbille oss at det finnes et sted inne i oss der det bare er Guds lys, eller et fellesskap der mørket ikke finnes eller et liv der dødskreftene er overvunnet eller et samfunn der urettferdighet er overvunnet, er forførere og falske profeter. Vi kommer aldri ut av dåpens rytme der Kristus følger oss fra døden og mørkets virkelighet til livet og lyset mulighet. Kristenlivets vandring er hver dag å gjennomleve dåpen, der mørkets virkelighet anerkjennes og oppstandelsen lys gir livsmot og håp.

En kristen pilegrimsvandring er en kontinuerlig utviklingsprosess der vi er kalt til å forsterke lyset og Guds rikets tegn når vi møter dem. I brødet og vinen fremstår Guds rike som tegn og symbol i vår virkelighet i hvert lokalsamfunn i landet vårt. I nattverdens mysterium bringes den usynlig Gud nær i den korsfestede og oppstandnes legeme og blod, og gis generøst til oss. I denne handlingen tydeliggjøres himmelens kvaliteter. Her er det ikke jøde eller greker, mann eller kvinne, slave eller fri, alle får samme måltid

i et fellesskap som ikke kjenner nasjonale og familiære grenser. Det er et måltidsfellesskap med Gud der vi får komme slik vi er og bli sett i vår sårbarhet og oppreist i vår styrke. Det er et sted vi blir frigjort til å handle for nesten og for skaperverket når pilegrimsvandringen går fra alteret og ut i hverdagen.

Nattverden er et sted der mørkets krefter blir kraftig provosert. Et av de sterkeste uttrykkene for dette i vår tid er fortellingen om erkebiskop Oscar Romero i El Salvador, som ble helgenkåret av pave Frans 14. oktober i år.

Romero ble valgt til erkebiskop i borgerkrigen El Salvador. Den ekstreme høyresiden mente å forsvare Gud og kristne verdier ved å beskytte godseiere og rikfolks interesser mot sosialistiske bondeopprørere. Med støtte fra USA ble det drevet klappjakt også på ikke-militante motstandere av regimet, og ikke minst prester og nonner. Romero ble ansett å være denne maktelitens kandidat, vel forankret i overklassen og en konservativ kirkelig profil. Men Romeros øyne ble åpnet av lyset fra Guds fremtid. Han så hvordan nattverdfeiringens likeverd ble ødelagt av undertrykkelse, hvordan måltidets gjestfrihet for alle slags folk ble motarbeidet ved de dype sosiale og økonomiske klasseskillene, han observerte hvordan nattverdens fredshilsen ble druknet i krigens og voldens blod. Derfor begynte han å tale og handle mot makthavere i politikk, næringsliv og det militære.

På ettermiddagen mandag 24. mars, uken før palmesøndag, i kirkens fastetid, feiret Romero messe i et kapell knyttet til et sykehus i et middelklassestrøk i San Salvador. Mens han forrettet nattverden ble han skutt med en kule i hjertet. Hans siste ord var å knytte nattverdens offer til kampen for rettferdighet og fred:

«Måtte dette brutte legeme og dette utøste blodet for menneskene oppmuntre oss til å gi vår kropp og vårt blod slik Kristus gjorde, ikke for vår egen skyld, men for å bringe rettferdighet og fred til folket vårt».

Livsvandringen er innrammet av naturens virkelighet som vi alle kan se, fødsel og død. Den kristne pilegrimsvandring er forankret i de synlige tegnene på den usynlige fremtidens virkelighet, hjemme hos Gud. Den kristne livsvandringen gir mening til livene våre nettopp fordi den er forankret i Gud og en annen virkelighet vi lengter etter og der vi skal se ansikt til ansikt.

Måtte lyset fra Guds fremtid også hjelpe oss til å hvile i trygghet og tillit til at ikke noe av det vi erfarer, heller ikke død eller smerte, kan rive oss ut av Guds kjærlighet.

Måtte vi få frimodighet til å se Gudsrikets tegn i vår hverdag.

Måtte vi få mot til å velge den vei lyset fra Guds rike viser oss, og være salt og lys i verden.

Ære være Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn, som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen